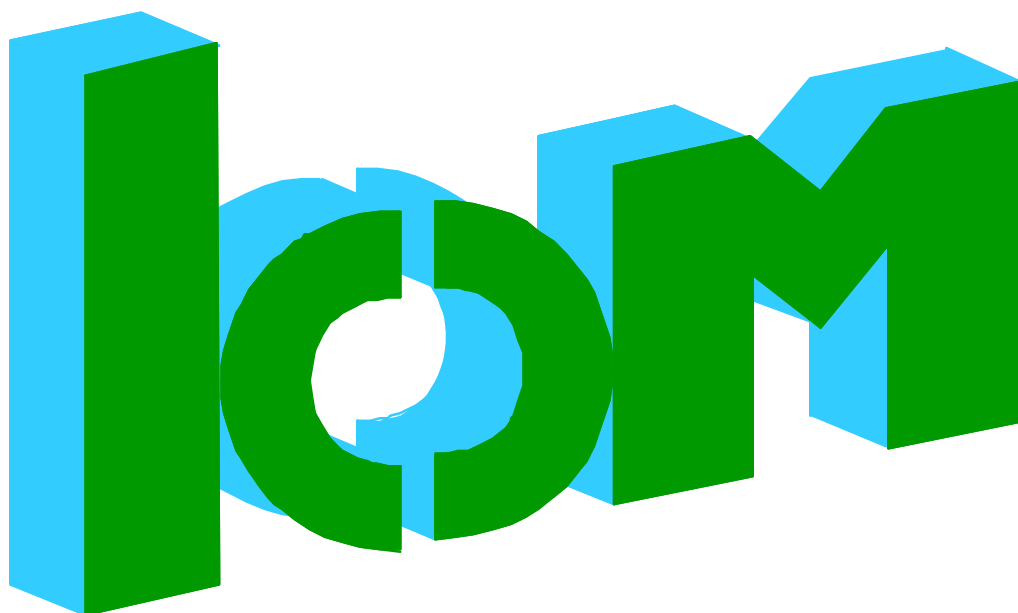

Stichting KOM

**Kwaliteitszorg Onderhoud
Melkinstallaties**

Jaarverslag 2012

Inleiding

Voor u ligt het “Jaarverslag 2012” waarin Stichting KOM verslag doet van haar activiteiten. Kort wil ik u meenemen langs enkele zaken die in het verslagjaar gespeeld hebben.

De invulling van de mailingen ter aankondiging heeft ook afgelopen jaar de gerealiseerde onderhoudsintervallen weer verbeterd. Dit zullen we voorlopig ook zeker doorzetten. Vanwege efficiëntie en kosten zullen we trachten de komende jaren dit via de elektronische weg te doen. De verbetering geeft ook aan dat een gezamenlijke verantwoording van veehouder en melkmachine dealer goed opgepakt wordt.

In het algemeen zijn de resultaten van de steekproeven op de werkzaamheden van de monteurs, na een iets minder jaar, weer verbeterd. Waar zeker nog wel winst is te behalen is de optimalisering van het hele melkproces. Ondanks dat een melkinstallatie aan de normen voldoet kan het soms zeker beter. Een goede communicatie tussen de onderhoudsmonteur en veehouder is hierbij erg belangrijk. Daarnaast dient de monteur ook iets verder kunnen kijken dan alleen de techniek. De relaties leggen naar effecten op melkqualiteit en koegezondheid zijn hierbij erg belangrijk. In de moduleopleiding is hier al meer invulling aangegeven, maar er moet vooral ook tijd voor genomen worden. Dit is ook een verantwoording die een melkmachinedealer moet nemen c.q geven aan een monteur.

De mogelijkheden van monitoring worden nog onvoldoende benut, De eerste stappen zijn zowel nationaal als internationaal wel gezet, maar het gaat langzaam. Er staan twee zeer belangrijke peilers onder deze invulling. Enerzijds is dat een kwaliteitsverbetering, want in plaats van momentopnames kunnen (echte) problemen direct gesignaleerd worden door de continue bewaking. En anderzijds is er ook tijdsefficiëntie te halen. Met het groter worden van de melkstallen wordt dit steeds belangrijker. Er dan meer tijd om (preventief) onderhoud te doen en wellicht zeker zo belangrijk het melken nog verder te verbeteren.

Ik wens u veel plezier met het lezen van dit verslag.

Voorzitter van bestuur,
H.J. Schoenmaker

Inhoudsopgave

INLEIDING	1
1. ORGANISATIE EN ACTIVITEITEN	3
2. REGISTRATIE MEET- EN ADVIESRAPPORTEN EN PERIODIEKE CONTROLES MELKMEETAPPARATUUR.....	4
2.1. PERIODIEKE CONTROLE OP MELKMEETAPPARATUUR.....	7
3. BEDRIJVEN MET NIEUWE ELEKTRONISCHE MELKMEETAPPARATUUR	9
4. STEEKPROEVEN OP UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN DOOR ONDERHOUDSMONTEURS	9
5. CERTIFICERING VAN DE MONTEUR.....	11
5.1. MODULAIRE CURSUSOPBOUW TOT KOM CERTIFICERING	11
6. BORGING ONDERHOUD MELKKOELTANKS.....	13
6.1. CONTROLE OP UITVOERING EN AFHANDELING.....	13
7. DOORBELASTING KOM KOSTEN	14
8. ONTWIKKELINGEN	15

1. Organisatie en activiteiten

Afgelopen jaar zijn er geen organisatorische wijzigingen doorgevoerd. De binnendienst concentreert zich vooral op de dataverwerking en toetsing van alle meet- en adviesrapporten, installatieproeven en herijkingen op melkmeetapparatuur. De buitendienst voert als hoofdtaak steekproeven uit op alle werkzaamheden door melkmachine dealers en monteurs ten aanzien van melkinstallaties, melkkoelapparatuur en melkmeetapparatuur. Er is een traject ingezet richting een meer elektronische aanlevering vanuit het veld. De komende jaren zal dat ook in onze dataverwerking een efficiëntieslag geven. In het veld zal daarmee naast efficiëntie ook een kwaliteitswinst behaald gaan worden.

In het bestuur is een wijziging doorgevoerd. Door portefeuilleschuivingen binnen de LTO vakgroepen heeft Jeanet Brandsma een andere taak gekregen. Zij heeft mei 2012 afscheid genomen. Namens LTO is de heer Jacob Mulder als nieuwe afvaardiging voorgesteld en vervolgens binnen het KOM bestuur opgenomen.

Tabel 1 Samenstelling bestuur (31-12-2012)

organisatie	Vertegenwoordiging
Federatie Agrotechniek – Sectie Melktechniek	H.J. (Rik) Schoenmaker
CRV Coöperatieve Rundveeverbetering	J.A.L. (Jos) Buiting
LTO Land- en tuinbouw organisatie, afd. Veehouderij	J. (Jacobs) Mulder
<i>Adviseur</i>	
ASG Animal Sciences Group van Wageningen UR, divisie Veehouderij	C.J.A.M.(Kees) de Koning

Om u een indruk te geven van de activiteiten van de Stichting KOM wordt hierna een korte opsomming gegeven van de werkzaamheden. Deze activiteiten en de procedures zijn opgenomen in het reglement “Kwaliteitscontrole melkinstallaties”. De belangrijkste activiteiten zijn:

- Registratie van meet- en adviesrapporten (beoordeling op steekproefbasis), registratie en controle van ijkrapporten van melkmeters en melkmeetglazen;
- Installatieproeven bij melkmeters (bedrijfsgoedkeuring) en periodieke controles bij voorlopig ICAR goedgekeurde melkmeters;
- Uitvoering van steekproeven op de werkzaamheden van de onderhoudsmonteur ten aanzien van de melkinstallatie, melkkoeltanks en eventuele aanwezige melkmeetapparatuur;
- Certificering van (nieuwe) onderhoudsmonteurs aangevuld met jaarlijkse bijscholing van onderhoudsmonteurs en controle en afstelling van meetapparatuur gebruikt door de onderhoudsmonteurs;
- Ontwikkeling van standaard meetrapporten en meetprocedures (gebaseerd op ISO) zoals bijvoorbeeld voor automatische melksystemen.
- Ontwikkelen van verbeterde standaarden op basis van de analyses van ontvangen meetrapporten.

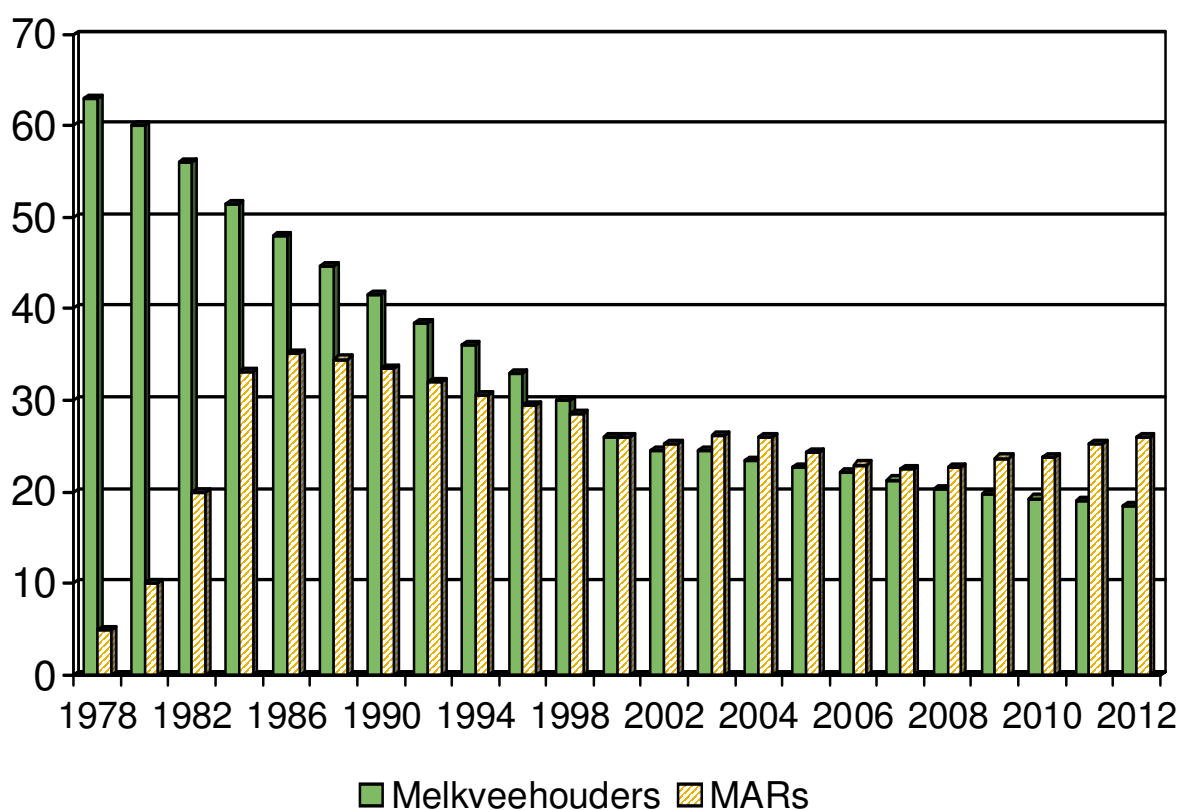
Op het secretariaat werkten per eind 2012 in totaal 4 personen (3,7 fte) en in de buitendienst worden de werkzaamheden uitgevoerd door 4 personen (4 fte).

De dagelijkse leiding is in handen van de heer P.J.M. (Peter) Huijsmans.

2. Registratie meet- en adviesrapporten en periodieke controles melkmeetapparatuur

Onderstaande grafiek vertoont geen verrassend beeld. Wederom is het aantal meet- en adviesrapporten in aantal licht gestegen, en is het aantal veehouders gedaald. Het niet dalen van de aantallen rapporten, terwijl toch het aantal veehouders daalt is te verklaren door extra rapporten op de automatische melksystemen, maar ook het duidelijk inlopen van de achterstanden op het onderhoud. In figuur 1 vindt u een overzicht van de ontwikkeling in aantallen melkveehouders en de aantallen ontvangen meet- en adviesrapporten.

Figuur 1 Ontwikkeling veehouders en meet- en adviesrapporten (MARs)

Bij de registratie van de meet- en adviesrapporten (MAR) worden alle rapporten (grote beurt en kleine beurt) en de halfjaarlijkse rapporten bij de automatische melksystemen meegenomen. Op een deel van de automatische melksystemen worden, vanwege de gevraagde toetsingsintervallen van 6 maanden (maximaal 7 maanden), bij elke onderhoudsbeurt om de 4 maanden getoetst. Om naar de toekomst een efficiënte invulling aan zowel onderhoudsfrequenties als toetsing aan de normen en kwaliteitsaspecten van melk en dier te kunnen geven, is er zowel met de zuivel als de industrie regelmatig overleg.

De algemene kwaliteit moet verbeteren, het aantal kwaliteitsincidenten dient te verminderen, maar bovenal dient er probleemloos gemolken te worden. Daar moeten reële kosten tegenover staan die uit te leggen zijn.

Van alle actieve conventionele melkinstallaties én twee opvolgende KOM toetsingsbeurten in ons datasysteem heeft 93,5% een interval tussen twee KOM getoetste onderhoudsbeurten van maximaal 13 maanden. Voor de automatische melksysteem is dit 92,8% op de daar geldende termijn van maximaal 7 maanden (zie ook tabel 2). In navolging van 2011 is de verbetering doorgezet. De percentages zijn beide weer verbeterd. Vorig jaar lagen deze respectievelijk op 87,9% en 86,9% en in 2010 op 80,5% en 81,7%. De basis onder deze verbetering is de aankondigingbrief die in afstemming met de zuivelindustrie in 2011 is opgestart. Het signaal, ook al is deze informerend, geeft toch een betere afstemming tussen de melkveehouder en de melkmachinedealer.

Tabel 2 Onderhoudsinterval tussen de laatste twee beurten

Conventioneel	Beurten		%	Automatische melksystemen	
	Beurten	%		Beurten	%
<12 maanden	11971	77,0%	<6 maanden	3215	77,3%
<13 maanden	14527	93,5%	<7 maanden	3857	92,8%
>13 maanden	1011	6,5%	>7 maanden	301	7,2%
Aantal melkstallen	15538			4158	

Aanvullend geconcludeerd blijkt dat ongeveer 6,5% en respectievelijk 7,2% van de veehouders/melkstallen niet voldoet aan de maximale termijn. Ondanks dat ook deze beide resultaten verbeterd zijn (vorig jaar lagen deze percentages op respectievelijk 12,1% en 13,1%), is dit wel een aandachtspunt. Een "te laat" uitgevoerde onderhoudsbeurt met KOM/ISO-toetsing kan tot twee of drie jaar nadien helaas nog voor kortingspunten zorgen. Bij een zuivelbeoordeling wordt namelijk teruggekeken tot en met de voorlaatste onderhoudsbeurt.

Op basis van bovenstaande resultaten kan geconcludeerd worden dat het aankondigen een duidelijk positief effect heeft op de onderhoudsintervallen. Dit betekent ook dat we deze werkwijze doorzetten. In de aankondigingen vragen we om melding c.q. registratie van een – e-mailadres. De toekomstige aankondigingen kunnen dan via de weg nog adequater, maar vooral ook duurzaam uitgevoerd worden. Of naar de toekomst aanvullende actie nodig is hangt eigenlijk van de sector zelf af. Zo'n belangrijke installatie als een melkmachine verdient frequent service en onderhoud. De huidige verbetering toont aan dat die bewustwording bij veel veehouders prima is.

Tabellen 3 en 4 geven een beeld van de aantallen en soorten melkstallen in Nederland. In eerdere jaren waren in tabel 3 alleen de koeien opgenomen. Om de overzichten, o.a. ook op onze website, beter met elkaar te kunnen vergelijken zijn nu alle diersoorten opgenomen. Voor 2010 in 2011 deze met terugwerkende kracht ook doorgevoerd. In grote lijnen is er weinig veranderd. Net als in 2011 blijven de automatische melksystemen in trek en

Tabel 3 Overzicht aantallen per soort melkstal per eind december (afgeronde getallen)

Staltype	Aantal bedrijven		
	2010	2011	2012
Draaimelkstal	740	779	820
Grupstal	1997	1835	1680
Tandemmelkstal	975	881	804
Automatische melksystemen	2252	2586	2953
Visgraat melkstal	12520	9860	9153
Swingover melkstal		162	211
Zij-aan-zij melkstal	2039	3025	3254
Total	20523	19128	18880

Aantal AM systemen (boxen/standen) 3503 4035 4527

daarnaast zijn het vooral de grote melkstallen met een hoge uurcapaciteit. De keuze voor een conventionele melkstal of een automatisch systeem hangt niet meer af van het technisch wel of niet functioneren, maar vooral van de bedrijfssituatie, management en toekomstvisie. Het aandeel automatische melksystemen is wederom rond de 50% uitgekomen. Het aandeel automatische melksystemen is daarmee op bijna 16% gekomen. Afgelopen jaar zijn er bijna 370 locaties bijgekomen. Kortom 1 op de 6 melkveebedrijven melkt met automatische melksystemen. De ruim 600 melkboxen genoemd in tabel 4 omvatten dus naast nieuwe bedrijven ook veel uitbreidingen en vervangingen. Daarnaast stoppen er jaarlijks veehouders, een deel hiervan had ook een automatisch melksysteem. Een vijftal bedrijven heeft de robot eruit gedaan en is op dezelfde locatie met een nieuwe conventionele melkstal verder gegaan.

Tabel 4 Overzicht aantallen opleveringen per soort melkstal per eind december

Staltype	Aantal opleveringen (incl. renovatie en uitbreiding)		
	2010	2011	2012
Draaimelkstal	76	58	55
Grupstal	6	7	10
Tandemmelkstal	12	3	11
Automatische melksystemen (box)	680	514	621
Visgraat melkstal	289	210	185
Swingover melkstal		32	51
Zij-aan-zij melkstal	185	254	271
Totaal	1158	1078	1204

Ten aanzien van nieuwbouw of renovatie verdient het maken van een opleveringsrapport nog steeds aandacht. Uit de opleveringssteekproeven komt nog te vaak naar voren dat er al enige tijd gemolken wordt. Wellicht is er wel getoetst, maar wordt een formeel rapport pas later opgemaakt. Andere belangrijke aandachtspunten zijn de ISO meetpunten en afsluiters om uniform, maar zeker ook efficiënt richting de toekomst kan worden doorgemeten. Tijdens de jaarlijkse instructiedagen voor monteurs zijn hiertoe ook markeringsstickers uitgegeven. Naast het zichtbaar maken wordt op deze wijze ook het plaatsen van afsluiters voor eenvoudiger doormeten en het uniform meten onder de aandacht gebracht. Als laatste verdient ook de reiniging aandacht. Stallen en leidingen worden groter en dan is niet alleen voldoende pompcapaciteit belangrijk. Maar ook de aanleg, de waterverdeling en bereiken van voldoende kolomvorming en snelheid. Juist inregelen is hierbij essentieel.

2.1. Periodieke controle op melkmeetapparatuur

Melkmeetapparatuur die wordt gebruikt voor de erkende melkproductieregistratie, dient periodiek gecontroleerd te worden. Veel veehouders hebben goedgekeurde meetapparatuur in de vorm van melkmeetglazen of elektronische melkmeters in eigendom. De overige bedrijven gebruiken Tru-Test melkmeters via de melkcontrolevereniging. De melkmeetglazen worden 1x per 24 maanden gecontroleerd en voor elektronische melkmeters is deze termijn 12 maanden. In tabel 5 is aangegeven hoeveel melkmeters er gecontroleerd zijn en wat de resultaten hiervan zijn.

Er waren per 31 december 2012 ruim 7.000 bedrijven met elektronische melkmeters en bijna 5.000 bedrijven met melkmeetglazen aangesloten bij de melkproductieregistratie. Het aantal bedrijven met melkmeters is gestegen, enerzijds door het aantal robotsystemen, maar anderzijds ook dat men betrouwbare data wil hebben om het melken goed te kunnen beoordelen, maar zeker ook voor management en fokkerij. Indien men geen eigen melkmeetapparatuur heeft voor de erkende melkproductieregistratie dient gebruik wordt gemaakt van Tru-Test melkmeting (ongeveer 3200 bedrijven).

Van die ruim 7000 bedrijven met elektronische melkmeters zijn er 2650 die melken met een automatisch melksysteem. Daarnaast leveren inmiddels 2800 bedrijven via EMM hun dagelijkse melkgiften aan. Naast dat dit meerwaarde heeft ten opzichte van een momentopname kan op basis van deze data ook betere dienstverlening ontwikkeld worden.

Het lagere aantal bezochte bedrijven voor een periodieke controle (zie tabel 5) wordt veroorzaakt door nieuwe bedrijven en bij melkmeetglazen door de uitvoering eenmaal per twee jaar. Nieuwe bedrijven behoeven pas na één jaar hun eerste periodieke controle uit te laten voeren, maar er is natuurlijk wel een installatieproef geweest.

Het inhalen en verkleinen van de achterstand blijft voor Stichting KOM een belangrijk aandachtspunt. De dealers en leveranciers / vertegenwoordigers zijn hierop aangesproken. Daarnaast is bij de dealer extra aandacht nodig voor een uitvoering van de periodieke controle op de melkmeetglazen tijdens de reguliere onderhoudsbeurt, zodat een efficiënte werkwijze gehanteerd wordt. In de, met de zuivelindustrie afgesproken, aankondigingbrieven wordt ook de uitvoering van de herijking op de melkmeetapparatuur meegenomen. Te lang openstaande bedrijven worden gemeld bij de Commissie Toezicht Erkende Gegevensregistratie (CTEG).

Om de dealer zo goed mogelijk te ondersteunen bij zijn planning wordt gebruik gemaakt van een website. Op deze website kan, op een (beveiligd) inloggedeelte, de melkmachinedealer eenvoudig een planning draaien, maar ook de bijbehorende ijkrapporten met referentiegegevens kan vinden.

Tabel 5 *Periodieke controles op melkmeetapparatuur door dealers*

	Melkmeters ²⁾				Melkmeetglazen			
	2011		2012		2011		2012	
bezochte melkstallen/boxen	5625		6385		2429		2231	
meetunits op deze bedrijven	60074		64811		24837		22977	
meetunits met afwijking ¹⁾	5258	8,8%	6108	9,4%	2286	9,2%	2025	8,8%

1) *Een afwijking betekent dat een meter een afwijking heeft van groter dan 0,2 kg.*

2) *Aanvullend dient opgemerkt dat in de normale werkwijze de melkmeters eerst preventief worden nagekeken. De afwijkingen die hiermee reeds worden opgelost zijn hierdoor niet inzichtelijk.*

Indien een veehouder weigert de periodieke controle uit te laten voeren, dient het ijkrapport met de betreffende opmerking naar Stichting KOM opgestuurd te worden. Een veehouder krijgt bij het verlopen van de periodieke controle termijn of bij een weigering deze te laten uitvoeren, schriftelijk een termijn opgelegd, waarbinnen uitvoering als nog plaats dient te vinden. Het niet uitvoeren of weigeren het te laten uitvoeren van de herijking door de veehouder leidt tot het verliezen van de erkende fokkerijstatus.

Tijdens de periodieke controle wordt de meetapparatuur gecontroleerd op werking en een correcte productieweergave. Bij melkmeters wordt in het algemeen met een watertest gecontroleerd of deze minder dan 0,2 kg afwijkt ten opzichte van de oorspronkelijk vastgelegde referentie. Bij melkmeetglazen toetst men een vergelijkbare afwijking via een elektronisch waterpas. In internationale richtlijnen ten behoeve van dergelijke "goedgekeurde melkmeetapparatuur" is ook een periodieke controle mogelijk op basis van de geregistreerde data. Bij systemen met een koppeling naar een managementsysteem is dit een zeer goed alternatief in vergelijking met de watertest. Binnen ICAR, de organisatie die internationaal o.a. invulling geeft aan de "goedkeuring" van melkmeting en de voorzetting daarvan met invulling van de periodieke controle, zijn meerdere methodieken daartoe geaccordeerd. In de melkmachinebranche zal dit de komende jaren ook meer invulling krijgen.

De resultaten bij de melkmeters zijn ten opzichte van 2011 iets minder worden. Jaarlijks onderhouden en controleren is daarom ook erg belangrijk. De melkmeter is belangrijk voor goede cijfers (productiegegevens), maar is ook een essentieel onderdeel in het melkproces en het dagelijkse management. De melkmeter is o.a. belangrijk bij melkstroom gestuurde pulsatie-/stimulatiesystemen, maar ook bepalend voor het tijdstip van afnemen. Uit ervaring weten we dat een goede reiniging vooral bij elektronische melkmeters zeer belangrijk is. Onvoldoende reiniging kan grote invloed hebben op de werking van deze melkmeters. Denk hierbij o.a. aan bijvoorbeeld twee zuurreinigingen per week. De indruk bestaat dat de huidige reinigingsmiddelen door milieu – en veiligheidsvoorschriften wel eens iets minder effectief werken. De uitvoering van de reiniging zelf, de doseringen, maar ook houdbaarheid van een reinigingsmiddel zijn hierdoor belangrijker geworden.

Bij de melkmeetglazen is het verschil klein, maar de resultaten zijn wel verbeterd. De belangrijkste aandachtspunten zijn nog steeds de ophanging, deze moet stabiel zijn, en het goed kunnen aflezen. In die laatste situatie kan eenvoudig een nieuwe schaalverdeling aangebracht worden.

Jaarlijks worden op de gebruikte Tru-Test melkmeters door stichting KOM ook controles gedaan. Deze controle omvat een watertest vergelijkbaar met de periodieke controle op de meeste melkmeters. De controle wordt uitgevoerd bij alle verenigingen die Tru-Test meters in gebruik hebben. Naast de controles uitgevoerd op de verzamelplekken, zoals kantoren of depots van veehouderijbelangenorganisaties, worden ook Tru-Test melkmeters in het veld bij veehouders meegenomen. Dit betreft dan gehuurde Tru-test melkmeters die op locatie bij de veehouder blijven. In totaal zijn ruim 1200 Tru-Test melkmeters gecontroleerd. Gemiddeld voldeed 12% niet aan de norm. Deze konden grotendeels ter plaatse hersteld worden. Een 5-tal Tru-Test melkmeters zijn afgekeurd. Algemeen gezien verdient de reinheid de nodige aandacht. De variatie over de verschillende plekken is groot. Opvallend is wel dat de verhuurde Tru-Test melkmeters, op veehouderij bedrijven, vaker afwijken dan de rest (17%). De betreffende veehouders zijn hierop gewezen, maar in een algemene mailing naar veehouders kan hier aandacht gevraagd worden, maar ook de visuele inspectie dient beter uitgevoerd te worden (bij monster halen of brengen).

3. Bedrijven met nieuwe elektronische melkmeetapparatuur

Op alle nieuw geïnstalleerde melkmeetapparatuur, welke de veehouder wil gaan gebruiken bij de erkende melkproductieregistratie, wordt een installatieproef uitgevoerd. Wat is nu eigenlijk een installatieproef? Dit is een test op het melkveebedrijf waarbij gecontroleerd wordt of de melkmeters op de juiste wijze zijn geïnstalleerd en afgesteld. Hoewel de meeste melkmeters af fabriek worden afgesteld, is een bedrijfsafstelling nodig om de meter aan te passen aan de specifieke bedrijfsomstandigheden.

Uitvoering bedrijfsgoedkeuring elektronische melkmeters

Op basis van de internationale richtlijnen van ICAR is een installatieproef van de melkmeters en de daaruit voortkomende bedrijfsgoedkeuring een voorwaarde om deze melkmeters te kunnen gebruiken voor de erkende melkproductieregistratie. In Nederland werken we nu al een aantal jaren met gecertificeerde melkmachinedealers die dit efficiënt en goed uit kunnen voeren. Stichting KOM voert op de installatieproeven steekproeven uit. Dit gebeurt deels gezamenlijk, maar kan ook nadien uitgevoerd worden. De resultaten leren ons dat de werkwijze goed functioneert, maar dat zeker blijvend aandacht nodig is voor een juiste uitvoering, interpretatie van data en afwijkingen en aanlevering. Daar de erkenning op melkmachine dealerniveau is doorgevoerd is ook binnen de dealerorganisatie aandacht nodig voor een goed overdracht en instructie van nieuwe monteurs.

Bij niet standaard opgestelde melkmeters (met bijbehorende monsterapparatuur), volledige nieuwe systemen/melkmeters wordt de installatieproef onder leiding van een medewerker van Stichting KOM uitgevoerd.

Om het traject tot een goedkeuring in te zetten verlangen wij een aanmeldingsformulier betreffende de nieuwe melkinstallatie met melkmeting. Dit dient vooraf ontvangen te worden, zodat in overleg met de melkcontrole verenigingen, dealer en eventueel Stichting KOM een juiste planning en afhandeling kan plaatsvinden. Op deze wijze kunnen aaneengesloten erkende lijsten beschikbaar blijven (onderbreking van de monsternamen van maximaal 100 dagen).

4. Steekproeven op uitgevoerde werkzaamheden door onderhoudsmonteurs

Op de door de onderhoudsmonteurs uitgevoerde onderhoudsbeurten en periodieke controles worden door Stichting KOM steekproeven uitgevoerd. Dit betekent dat in de praktijk een deel van de installatie en/of melkmeetapparatuur nagemeten wordt waarbij de KOM resultaten

vergeleken worden met de resultaten van de onderhoudsmonteur. De doelstelling is om op 2% van alle binnengekomen meet- en adviesrapporten ('grote' onderhoudsbeurt) een steekproef uit te voeren, voor de bedrijven met melkmeters is dit 5%. In tabel 6 vindt u de totaalresultaten van de door Stichting KOM uitgevoerde praktijksteekproeven. In 2012 zijn deze aantallen uitgekomen op respectievelijk 2,83% en 5,05% (5,2% op alle melkmeetapparatuur).

De resultaten bij de steekproeven op de melkinstallatie zijn na een minder jaar in 2011 duidelijk verbeterd. Ondanks dit herstel blijft de belangrijkste tekortkoming net als voorgaande jaren de afwijkende pulsatiesystemen. Daarnaast is een juiste registratie en toetsing op de reservecapaciteit soms niet juist. Dit betreft dan zowel het meten van die capaciteit op A1 en A2 als het hanteren van "eigen" lagere normen. De hoeveelheid bij pulsatiesystemen neemt met de grote van de melkstallen toe. Dit maakt een beoordeling voor een monteur wel lastiger, maar is zeker prima uitvoerbaar. Een hulpmiddel via elektronische weg, zoals een elektronisch meet- en adviesrapport of verbeterde overzichten uit de meetapparatuur (afwijkingen zichtbaar maken) kunnen hierin een belangrijke verbetering geven. Het belangrijkste is dat er tijdgenomen wordt voor het beoordelen van de data. Dit geldt voor de onderhoudsmonteur, maar ook de veehouder dient zijn ervaringen te delen en er tijd in te stoppen. In de huidige hectiek is dit lastig maar absoluut wel belangrijk.

Tabel 6 Aantallen en resultaten van de steekproeven door KOM in 2009, 2010 en 2011

2010	Melk-	Melkmeters ²⁾		Melkmeetglazen ²⁾	
	installatie ¹⁾	Bedrijven	Meters	bedrijven	glazen
Totaal aantal	524	294	3050	216	2227
Aantal onvoldoende	29	17	26	32	78
Aantal onvoldoende in %	5,5%	5,8%	0,9%	14,8%	3,5%
2011					
Totaal aantal	584	417	4309	177	1862
Aantal onvoldoende	46	44	112	22	59
Aantal onvoldoende in %	7,9%	10,6%	2,6%	12,4%	3,2%
2012					
Totaal aantal	549	393	3979	129	1342
Aantal onvoldoende	27	32	81	22	53
Aantal onvoldoende in %	4,9%	8,1%	2,0%	17,1%	3,9%

¹⁾ Er is sprake van een opmerking als verschillen zijn gevonden in gemeten waarden, er onjuiste procedures gebruikt zijn of het rapport onvolledig ingevuld of beoordeeld is, echter zonder directe consequenties voor de melkinstallatie. Een onvoldoende leidde tot consequenties voor de monteur/dealer.

²⁾ Er is sprake van een onvoldoende indien de verschillen groter zijn dan de ICAR norm van 0,2 kg

De resultaten bij de melkmeters zijn na een zeer matig jaar wel iets verbeterd, maar het kan zeker beter. Zoals vorig jaar al aangegeven is, is een goede reiniging essentieel voor het functioneren van de melketers. Leveranciers en producenten dienen hier ook betere

ondersteuning richting hun monteurs te verstrekken. Als meerdere dealers en/of monteurs problemen ondervinden is een uniforme aanpak belangrijk.

De resultaten bij de melkmeetglazen zijn iets minder geworden. Het is gezien de aantallen niet verontrustend, maar als de resultaten tijdens een periodieke controle niet goed zijn, moet het wel hersteld worden.

Zoals gebruikelijk wordt in de jaarlijkse instructiedagen aan bovenstaande veel aandacht geschonken. Dit gebeurt door deze onderdelen en tekortkomingen gericht te benoemen en waarnodig betere uitvoering en toetsingsmogelijkheden aan te dragen. De onvoldoendes zijn besproken met de betreffende monteurs waarna nieuwe steekproeven volgden. Dit leverde geen problemen op.

De algemene conclusie kan getrokken worden dat monteurs meer aandacht moeten besteden aan het beoordelen van hun meetgegevens. Dit geldt dan met name voor het pulsatiesysteem. Daar het “goed melken” vooral bepaald wordt door het vacuüm en de werking van het pulsatiesysteem is dit een zeer belangrijke controle. Dat een installatie voldoet aan de normen of vereisten is een goede basis, maar geen garantie. Het optimaliseren, niet alleen bij opstart maar ook regelmatig daarna, is evenzo belangrijk. Het specifiek vragen en waarnemen door een monteur is nodig. De veehouder zelf speelt hierin ook een belangrijke rol.

Bij melkmeters zijn preventief onderhoud en reiniging erg belangrijk (zie vooral de resultaten van de herijkingen), de werkzaamheden worden in het algemeen goed uitgevoerd. Aandacht verdienen in deze vooral de bedrijven met een openstaande herijking (achterstand).

Afgelopen jaren is er veel aandacht besteed aan het op tijd insturen van de meet- en adviesrapporten. Na een reeks van jaren van verbetering is in 2012 het interval tussen uitvoer en binnenkomen bij stichting KOM verslechterd tot 10,5 dagen. Met een wekelijkse afhandeling, opsturen en verwerken bij de post moet een afhandeling van gemiddeld onder de 10 dagen haalbaar zijn. Na respectievelijk 12,4, 11,8, 10,1 en 9,6 is dit een domper. Aangezien het beeld over alle merken ongeveer hetzelfde is, is zeker ook de postverwerking niet als oorzaak uit te sluiten (er zijn meerdere klachten naar Post NL gegaan). Los hiervan zullen we blijvende aandacht vragen voor het wekelijks opsturen.

5. Certificering van de monteur

Alle monteurs die zelfstandig servicebeurten uitvoeren, dienen gecertificeerd te zijn. Op de website van Stichting KOM staat altijd een actuele lijst met gecertificeerde monteurs. Dit geldt voor zowel melkinstallaties (430 stuks) als melkkoeling (130 stuks). Ten aanzien van nieuwe servicemonteurs geldt na aanmelding, in afstemming met de Stichting KOM, een periode van voorlopige erkenning (in afwachting van certificering). Dit traject gaat overigens pas in indien de monteur een positieve beoordeling krijgt op een 5-tal meet- en adviesrapporten, welke hij/zij gemaakt heeft onder toezicht van een gecertificeerde monteur. Deze beoordeling wordt met opmerkingen en aandachtspunten teruggekoppeld naar de dealer/monteur. In 2012 zijn op deze wijze 40 monteurs beoordeeld. Hiervan dienden 4 monteurs nogmaals een “verbeterde” set rapporten aan te leveren. Dit is vergelijkbaar met vorig jaar.

5.1. Modulaire cursusopbouw tot KOM certificering

Het trainingstraject tot KOM-examen/certificaat is in 2010 gewijzigd. De aanleiding van deze wijziging was de grotere diversiteit van nieuw binnenkomende monteurs. Steeds vaker ontbreekt de basiskennis omtrent de koe en de melkmachine. Het technisch doormeten en onderhouden van een melkinstallatie gaat doorgaans wel. Het optimaliseren van het melken,

het oppakken van signalen vanuit data, veehouder en koe, om verbetering door te voeren moet nog steeds verbeteren. Een goede verstandhouding tussen veehouder en monteur is hierbij erg belangrijk.

Na een eerste invullingen zijn naar aanleiding van evaluaties aanpassingen en verbeteringen doorgevoerd. De resultaten in 2012 waren duidelijk beter, maar de verschillen zijn nog te groot. Elke nieuwe monteur doet doorgaans binnen het eigen dealerbedrijf ervaring op. Tijdens of na dat traject kan een monteur opgegeven worden voor een tijdelijke stempel, waarna vervolgens opgave voor één of meer modules dient plaats te vinden. In dit laatste traject is sprake van onduidelijkheid. Vanuit Stichting KOM is het onmogelijk een keuze te maken welke modules voor een monteur van toepassing zijn. Dit hangt af van ervaring, opleiding en specifieke bedrijfstrainingen. Aanmelding betreft de volgende vier module trainingen:

- Basiskennis koe en melken,
- Basis melkmachineteknik,
- Melkmachineteknik 1 en
- Melkmachineteknik 2.
- Examen (afrondding).

Voor het examen heeft de monteur de kennis of het niveau nodig van de vier modules. De keuze voor de beide basismodules hangt sterk af van de kennis, achtergrond en affiniteit met de sector van de betreffende persoon. Vanuit Stichting KOM wordt sterk geadviseerd minimaal de beide Melkmachineteknik modules 1 & 2 te volgen. De blijkt een beter eindresultaat te geven.

Op de website van Stichting KOM is een document opgenomen met de omschrijving van de verschillende modules. In de toelichting van de trainingen worden veelal de termen "koe" en "melkmachine" gebruikt. Daar van toepassing zullen ook de andere diersoorten, zoals geiten en schapen, meegenomen worden. Naast de traditionele melkmachine zullen ook de automatische in relatie tot de verschillende onderdelen worden meegenomen.

Het geldig blijven van het certificaat wordt bepaald door een aantal zaken:

- Ten eerste dient de verplichte jaarlijkse instructiedag met het controleren van de meetapparatuur gevolgd te worden,
- Ten tweede dienen er jaarlijks minimaal 10 onderhoudsbeurten (op naam geregistreerde meet- en adviesrapporten) uitgevoerd te worden,
- Ten derde dienen de resultaten van de steekproef en de beoordeling van de meet- en adviesrapporten voldoende te zijn. De beoordeling op een vijftal willekeurig gekozen meet- en adviesrapporten dient een waardering van minimaal een zes te hebben. Deze laatste beoordeling wordt jaarlijks besproken met de monteur tijdens de instructiedag. Bij onvoldoende resultaat volgen extra beoordelingen, welke bij continuerende onvoldoende resultaten, zullen leiden tot intrekking van het certificaat.

Tot maximaal twee jaar na de certificaateinddatum kan via een, met goed gevolg af te leggen, (beperkt)examen een her-activering worden gerealiseerd. Indien de periode langer is volgt een volledig examen om weer gecertificeerd te worden. Hiervoor dient de onderhoudsmonteur zelf actie te ondernemen (aanvragen). In januari 2013 zijn twee monteurs op basis van twee successievelijke jaren met te weinig beurten op non-actief gezet. Daarnaast zijn er ruim 30 monteurs op non-actief gezet wegens stoppen of andere werkzaamheden.

De instructiedagen zijn gedurende het gehele jaar ingevuld. Aan het einde zijn enkele inhaaldagen gehouden. Het programma zag er in 2012 als volgt uit.

Programma instructie monteurs 2012

09.00 uur	Zaal open en ontvangst
09.30 uur	Actuele zaken - Melkkwaliteit 2011
10.00 uur	Meerdere onderwerpen: - Natte-metingen - Meetvacuüm - Co-pulsation (en andere vormen tepelvoeringen)
12.00 uur	Lunch
13.00 uur	Meerdere onderwerpen: - Duurzame zuivelketen - "Grote melkstallen/bedrijven"
13.45 uur	Rondvraag
14.00 uur	KOM zaken en bespreking meetrapporten
15.00 uur	IJken meetapparatuur
16.30 uur	Afsluiting

Ten aanzien van de beoordelingen (bespreken meetrapporten) kwamen vergelijkbare resultaten naar voren als bij de praktijksteekproeven. Van de 376 beoordelingen scoorden er 18 een onvoldoende. Ten aanzien deze onvoldoendes hebben we een herbeoordeling uitgevoerd. Bij de herbeoordeling van twee monteurs ging het op andere punten mis dan de eerste beoordeling. Na terugkoppeling is hier nogmaals een beoordeling op uitgevoerd. Dit leverde goede eindresultaten op. Eén monteur is niet herbeoordeeld omdat hij voortijdig vertrokken was.

6. Borging onderhoud melkkoeltanks

In het begin van de zuivelborgingssystemen zijn er tussen de Nederlandse Zuivelorganisatie (NZO), Federatie Agrotechniek - sectie Melktechniek, Stichting KKM en Stichting KOM afspraken gemaakt om het onderhoud van de melkkoeltank gestructureerd uit te voeren en te toetsen op een tiental controle punten. De uitvoering van het onderhoud en de toetsing van de controlepunten worden uitgevoerd door KOM erkende koelmonteurs. De invulling, controle op juiste uitvoering en afhandeling, waarbij de nadruk op hygiëne en werking ligt, wordt uitgevoerd door stichting KOM. Technisch is de uitvoering reeds geborgd door de STEK certificering en/of de opvolging hiervan de F-gassenregelgeving

Bovengenoemde uitvoering heeft tot doel om door een uniforme uitvoering, toetsing en vastlegging van onderhoud de kwaliteit van de koelmonteurs in de branche te verzekeren, alsmede ook de kwaliteit van hun werk.

6.1. Controle op uitvoering en afhandeling

Vanuit Stichting KOM wordt gevraagd een sluitende administratie te voeren ten aanzien van de akkoord afgehandelde (voldoen aan toetsingcriteria) en uitgevoerde onderhouds- en/of servicebeurten.

De controle van de kwaliteit van het doormeten, het invullen en de adviesverlening van de koelmonteur aan de melkveehouder gebeurt op de volgende manieren:

- Stichting KOM voert steekproeven uit. Deze steekproeven worden op het melkveebedrijf uitgevoerd in combinatie met andere werkzaamheden, zoals steekproeven op de melkinstallatie, melkmeetapparatuur, periodieke controles en installatieproeven.
- Stichting KOM kan meet- en adviesrapporten opvragen, bijv. van een specifieke koelmonteur in een bepaalde week, en hier een praktijk - dan wel rapportbeoordeling op uitvoeren.
- De betrokken firma zal ook de rapporten op het bedrijf beoordelen.
- Officiële instanties die tijdens bedrijfsbezoeken tekortkomingen constateren, zoals Qlip en de zuivelorganisaties.

De resultaten over 2012 zijn iets minder dan vorig jaar. Een korte opsomming volgt hieronder. Daarnaast zijn enkele aandachtspunten opgenomen.

- 95,6% van KOM nummers komt retour (wordt retour gestuurd of elektronisch teruggemeld). In 2011 was dit 97,0%. Het zijn hierbij vooral de beide grotere partijen die moeite hebben dit sluitend te krijgen. De kleinere organisaties zitten allen hierboven en veelal op 100%.
- Bij de steekproeven worden regelmatig opmerkingen gemaakt betreffende de juiste rapport hantering. De registratie dient plaats te vinden op een uniforme layout/methode. Dit mag op een merkeigen invulling, al dan niet met een losse registratie voor de F-gassenregeling of op het KOM formulier.
- Net als in 2011 hebben we vooral bij elektronische registratie te vaak ontbrekende het KOM nummers. Deze wordt dan op het melkveebedrijf dan wel op het logboek achtergelaten, maar niet geregistreerd. Intern is bij de betreffende organisatie daar wederom aandacht voor gevraagd, juist bij nieuwe monteurs is dit een aandachtspunt.
- Indien een naam/stek stempel defect is dient een nieuwe besteld te worden. In de tussentijd dient men schriftelijk de stempelgegevens op de stempel locatie gezet te worden. Vaak wordt alleen een paraaf o.i.d. geplaatst.

Uit bovenstaande blijkt een redelijke goede en stabiele invulling. Wel gebeurt het onderhoud op de melkkoeltank te vaak te laat. Ook deze staat hoog op de lijst met gemaakte opmerkingen tijdens de zuivelbeoordeling door Qlip. Hier dient ondanks eerdere acties een betere invulling aangegeven te worden.

7. Doorbelasting KOM kosten

Eén maal per jaar worden de KOM kosten doorbelast aan de veehouder. Het rapport van een eventuele tweede of volgende meting in dat jaar wordt wel beoordeeld maar niet in rekening gebracht. Bij elke getoetste onderhoudsbeurt wordt een KOM sticker achter gelaten. Middels het nummer op de sticker vindt de registratie plaats. Indien er gedurende het jaar een renovatie of oplevering plaats vindt, dient een nieuw meet- en adviesrapport gemaakt te worden. Er dient dan, indien de installatie voldoet, ook een nieuwe KOM sticker geplaatst te worden.

Aan het einde van het jaar dienen alle niet gebruikte KOM-stickers ingeleverd te worden bij Stichting KOM. Voor ontbrekende stickers, het verschil in aantal tussen verstrekte en retour gezonden nummers en overgebleven stickers, dient de dealer een schriftelijke verklaring, van rechtmatig gebruik, af te geven. Dit loopt goed. De meeste melkmachinedealers realiseren een overzicht met vrijwel geen ontbrekende stickers of kunnen eenvoudig een verklaring voor de ontbrekende nummers geven. In tabel 7 zijn de tarieven voor 2012 vermeld. Ook is hierin aangegeven hoe de KOM kosten afgehandeld worden richting de

veehouder. Wij zijn er in geslaagd de doorbelasting op een zelfde niveau te handhaven als voor 2011.

Tabel 7 Overzicht KOM kosten en afdrachten (per 1 januari 2012)

Bedrag	Betreft	Verwerken
18,50 euro	Basiskosten per locatie, waarvan 3,00 euro t.b.v. opleveringssteekproeven	zichtbaar op factuur
0,20 euro	Toeslag voor melkstalgrootte voor melkkoeien (aantal melkstellen x toeslag)	zichtbaar op factuur
0,10 euro	Toeslag voor melkstalgrootte voor geiten en schapen (aantal melkstellen x toeslag)	zichtbaar op factuur
0,23 euro	Afdracht bij uitvoering van herijking door dealer op de melkmeetglazen	Verwerkt in tarief voor herijken meetglazen
0,75 euro	Afdracht bij uitvoering van herijking door dealer op de melkmeters	Verwerkt in tarief voor herijken melkmeters

8. Ontwikkelingen

Afgelopen jaar is een verdere invulling gegeven aan de mogelijkheid dagelijkse melkgiftdata te gebruiken bij de controle van de melkmeters. Internationaal zijn, zoals vorig jaar al aangegeven, al enkele procedures erkend. Daarnaast kan ieder merk hiervoor ook eigenprocedures maken en laten toetsen.

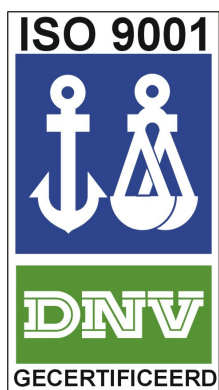
Er is dit jaar getracht met enkele leveranciers pilots in te vullen, maar de animo is nog beperkt. Er is slechts van één bedrijf data binnengekomen. Een conclusie over de toepasbaarheid en efficiëntie is hieruit niet te trekken. We zullen trachten een nieuwe bredere invulling rond te zetten.

Voor de monitoring op de melkinstallatie geldt eigenlijk hetzelfde. De mogelijkheden zijn zeker op de automatische systemen, maar ook op conventionele systemen met de nodige automatisering goed aanwezig. Internationaal zullen de komende jaren in de ISO-normen dergelijke systemen ook hun plek gaan krijgen. De basis hiervoor dient door de verschillende nationale organisaties, o.a. bijv. stichting KOM, maar vooral door de internationale leveranciers gelegd moeten worden.

De ontwikkeling van een elektronisch meet- en adviesrapport lijkt van de grond te komen. Eind 2012 is een concreet projectplan geaccordeerd, welke naar alle waarschijnlijkheid begin 2013 definitief uitgezet gaat worden. In de loop van 2013 wordt dan het elektronische meet- en adviesrapport geïntroduceerd.

De basis van het systeem is dat het webbased moet kunnen draaien. Dit niet alleen online (internet), maar ook offline met synchronisatie. Er zullen meerdere gebruikers niveaus opgenomen worden. De dealer heeft o.a. toegang tot eigen klanten, melkstallen, monteurs en planning. Dit deel is een beetje vergelijkbaar met de huidige KOM website, maar dan met mutatie mogelijkheden. De monteur heeft daarnaast de mogelijkheid digitaal de meetrapporten en herijkingen aan te maken. Reeds beschikbare elektronische data dient waar mogelijk ingelezen te worden. Het belangrijkste is echter de directe toetsing en bewaking (normen en volledigheid). In een vervolgvitbreiding is ook de registratie en afhandeling van de installatieproeven

Colofon

Stichting KOM
Postbus 167
8250 AD Dronten

De Drieslag 30, 8251 JZ Dronten

Tel.: 0321 - 385 470
Fax: 0321 - 385 471

E-mail: info@stichtingKOM.nl
Website: www.stichtingKOM.nl